

Összefoglalás a 2002. évi hospice tevékenységről

1. Betegellátás

2002-ben 28 betegellátó szervezet végzett aktív hospice tevékenységet Magyarországon, az alábbi szervezeti megoszlásban:

- 4 hospice bentfekvő részleg (56 ágygal)
- 13 hospice házigondozó csoport
- 5 ápolási otthonban ill. idősek otthonában hospice jellegű ellátás
- 2 hospice nappali szanatórium
- 4 hospice mobil team (kórházi támogató csoport)

Az 1991 és 2002 között ellátott hospice betegek száma: 10.683^{*1}, ebből 2002-ben 1903 volt a betegek száma. A daganatos betegek aránya 84% volt, az átlagos gondozási idő: 48,4 nap.

2002 májusában a Magyar Hospice Alapítvány megnyitotta a Budapest Hospice Házat, amely a házi gondozás koordinációs központján kívül helyt ad fájdalomambulanciának, pszichoonkológiai rendelésnek és nappali szanatóriumnak is.

Hospice/palliatív bentfekvő részlegek, 2002

Név:	Alakulás éve:	ágyszám:	ellátott hospice betegek száma	
			2002-ben	összesen
Gyula, Pándy K. Kórház Hospice Osztály	1994	20	229	1766
Budapest, Szt. László Kórház Hospice Osztály	1995	10	93	670
Miskolc, Semmelweis Kórház Erzsébet Hospice Otthon	1995	20	329	1812
Budapest, Bethesda Gyermekkórház Hospice Részlege	1995	6	4	56

Hospice ellátást végző ápolási otthonok, szoc.intézmények, 2002

Név:	Alakulás éve:	ágyszám (hospice)	hospice betegek száma:	
			2002-ben	összesen
Sóstó, Idősek Otthona	1997	5	16	28
Pécs, Ápolási Intézet	1998	4	15	34
Szederkény, Időskorúak Otthona	1999		16	72

^{1*} Ebbe beleszámoltam a megszűnt szervezetek által ellátott betegek számát is.

Tatabánya, Nefelejcs Ápolóház	1999		13	42
Hajdúböszörmény, Idősek Otthona	2002 (1896)	15	12	12

Hospice házi gondozást végző szervezetek, 2002

Név:	Alakulás időpontja:	Ellátott hospice betegek száma	
		2002-ben	összesen
Magyar Hospice Alapítvány (Budapest)	1991	232	1002
Szombathelyi Hospice Alapítvány	1992	80	540
Megnyugvás Hospic Alapítvány (Budapest)	1993	29	103
Erzsébet Hospice Alapítvány (Miskolc)	1994	157	749
Ispotály Hospice (Debrecen)	1994	245	1365
Help Bt Házigondozó Szolgálat (Székesfehérvár)	1995	49	156
Ölélő Kéz Ápolási és Hospice Alapítvány(Kecskemét)	1995	130	618
Pax Corporis Alapítvány (Nagymaros)	1995	9	48
Szociális Háló Egyesület (Pécs)	1996	49	68
Otthoni Szakápolási Szolgálat (Óbuda-Békásmegyer)	1997	13	70
Bánfi Szakápolási Szolgálat (Ruzsa)	1999	12	75
Nevitt Cindy Szakápolási Szolgálat (Kaposvár)	1999	70	200
Szegedi Hospice Alapítvány	2002	-	-

Hospice mobil team-ek (kórházi támogató csoportok), 2002			
Név	alakulás éve	Ellátott hospice betegek száma	
		2002-ben	összesen
Megnyugvás Hospic Alapítvány Hospice mobil team, Budapest	2000	10	14
MAZSIHISZ Szeretetkórház Hospice mobil team, Budapest	2001	71	154
„Életet az éveknek” Alapítvány Dombóvár	2001	20	42
Magyar Hospice Alapítvány	2001		

A személyi ellátottság a következőképpen változott az elmúlt években:

Hospice személyzet, 1995 (11 szervezet)	Hospice személyzet, 2001 (27 szervezet)	Hospice személyzet, 2002 (28 szervezet)
22 orvos	29 orvos	36 orvos
74 nővér	191 nővér	182 nővér
8 gyógytornász	26 gyógytornász	29 gyógytornász
10 pszichológus	14 pszichológus/mentálhigiénikus	19 pszichológus/mentálhigiénikus
28 önkéntes	81 önkéntes	131 önkéntes
6 lelkész	17 lelkész	19 lelkész
7 szociális munkás	15 szociális munkás	12 szociális munkás
5 dietetikus	9 dietetikus	8 dietetikus
11 adminisztrátor	16 adminisztrátor/koordinátor	17 adminisztrátor/koordinátor
2 foglalkozás terapeuta	5 foglalkozás terapeuta	5 foglalkozás terapeuta
	5 gyászolókat segítő	6 gyászolókat segítő
	3 gondozónő	3 gondozónő
	1 gyögmasszőr	1 gyögmasszőr
		1 zeneterapeuta

Öröndetesen növekedett a hospice ellátásban dolgozó orvosok és önkéntesek száma. A legtöbb önkéntes a Magyar Hospice Alapítványnál (25 fő), a Megnyugvás Hospic Alapítványnál (15 fő), az Erzsébet Hospice Otthonban (41 fő) és az Ölelő Kéz Ápolási és Hospice Alapítványnál (16 fő) végez segítő tevékenységet. A többi szakember száma lényegében stagnál.

A hospice szervezetek többsége rendelkezik OEP finanszírozással, illetve az idősgondozási központok esetében szociális intézményi támogatással. Ez azonban nem elegendő a hospice ellátás megfelelő színvonalú fenntartására. Az Erzsébet Hospice OEP működési bevétele például csupán 45%-át fedezi a tényleges kiadásoknak. Mindezt nehezíti a házi gondozási csoportok esetében az alacsony vizitszám és a működéshez szükséges költségek emelkedése is. A hospice ellátás mint külön tevékenység továbbra sem számolható el. Ezért a személyi és tárgyi feltételeket pályázatokkal, adományokkal, az SZJA 1%-ával, jótékonyági rendezvényekkel igyekeznek javítani a hospice csoportok. A legtöbb esetben sikerül fenntartani a hospice ellátás ingyenességét a betegek számára a hospice alapelveknek megfelelően. (A szociális ellátó rendszerben a beteg az alapellátásért fizet, a hospice ellátásért

nem.)

Sokan felvetik a palliatív képzettségű orvos hiányát illetve az orvosok érdektelenségét a különböző ilyen jellegű képzések iránt. Szintén felmerül a gyógytornász és a pszichológus hiánya is.

A hospice-okban dolgozó szakemberek és önkéntesek túlnyomó többsége részt vett hospice alap- és továbbképző tanfolyamokon.

2. Oktatás

2002 márciusában kezdte meg az első hospice szakápoló és koordinátor képzési csoport a tanulmányait Pécsen, a Szociális Háló Egyesület szervezésében, 22 fő részvételével. 2003 márciusában fejezték be a tanfolyamot. Közben megkezdődött a második ilyen jellegű képzés is Budapesten.

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület és az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet a következő tanfolyamokat tartotta meg 2002-ben:

• február	40 órás hospice alaptanfolyam	55 fő
• április	40 órás hospice továbbképző tanfolyam	35 fő
• augusztus	40 órás hospice alaptanfolyam	51 fő

Mind az alap-, mind a továbbképző tanfolyam a maximális, azaz 40 továbbképzési pontot jelentett az ápolók számára.

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület és a Szegedi Hospice Alapítvány júniusban 3 napos továbbképzést szervezett. Ezen a képzésen 30 fő vett részt.

Miskolcon, Pécsen és Zalaegerszegen is szerveztek pontszerző hospice tanfolyamokat ápolók számára. A miskolci Erzsébet Hospice Alapítvány sikeres palliatív terápiás kurzusokat tart orvosok számára, de más szakemberek továbbképzésével is mintaszerűen foglalkoznak a városban és környékén.² A Magyar Hospice Alapítvány és a Megnyugvás Hospic Alapítvány folytatta az önkéntesek számára indított képzési programjait.

Ősszel a Magyar Hospice Alapítvány megkezdte az orvosok és más szakemberek számára indított specializált képzéseit, esetmegbeszélő műhely-beszélgetéseit. „Palliative Care Course” címen 2002. szeptember 24-28. között egyhetes intenzív nemzetközi hospice-palliatív képzést szerveztek a térség (elsősorban Kelet-Európa) szakemberei számára. A kurzus 34 résztvevője a magyar, angol és lengyel előadókkal együtt 10 európai országot képviselt.

A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete a Soros Alapítvány támogatásával tovább folytatta munkáját *A terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátása* c. önálló tantárgy programjának kidolgozásával, oktatásának megszervezésével és az orvosképzés kreditrendszerébe való beillesztésével kapcsolatban. A szakértői csoport tagjai az alábbi klinikák és intézetek képviselői közül kerültek ki: Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet, Semmelweis Egyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Klinika, Semmelweis Egyetem, II.sz. Gyermekklinika, Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum Onkológiai Tanszék és a DEOEC Magatartástudományi Intézet. A munkában részt vettek a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület képviselői is. A munka eredményeként 2002 őszén megjelent *A palliatív ellátás alapjai* című szöveggyűjtemény az orvostudományi egyetemek hallgatói számára.³

3. Egyéb tevékenység

2 Ld. részletesen a Hospice Hírek 2002/3.számában.

3 A szöveggyűjtemény az Egyesület irodájában is megvásárolható.

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület szakértői csoportja – az Egészségügyi Minisztérium és az OEP képviselőivel együtt – megjelentette A terminális állapotú, daganatos betegek palliatív ellátása c. *Szakmai irányelvek* második, bővített kiadását. Az első változathoz képest jelentősen kibővítettük a palliatív orvosi ellátással foglalkozó fejezetet és beillesztettük az eddig hiányzó Költségelemzés c. tanulmányt, amelynek összeállításában az OEP szakemberei is segítséget nyújtottak. Emellett kidolgoztuk a palliatív ellátásban dolgozó szakemberek és önkéntesek kompetencia- és feladatkörét. A dokumentumot a 2002. májusi hospice kongresszuson mutattuk be. Az első kiadás hamarosan elfogyott, így az ősz folyamán másodszor is megjelentettük⁴. A *Szakmai irányelvek* nemzetközi szinten is nagy érdeklődésre tartott számot, ezért a Soros Alapítvány támogatásával elkészítettük az angol változatot is.

A Magyar Hospice Alapítvány tovább folytatta nagy sikerű kampányát a Budapest Hospice Ház létrehozása és támogatása érdekében. A sokoldalú kampány eredményeként a hospice fogalma bekerült a köztudatba és egyre többen – mind neves személyiségek, mind egyszerű állampolgárok – érdeklődnek munkánk iránt.

2002 májusában tartottuk meg az V. Hospice-Palliatív Kongresszust Kecskeméten, kb. 200 fő részvételével. A kongresszus az alábbi témákat ölelte fel: hospice-palliatív ellátó rendszerek menedzselése; sürgősségi helyzetek a palliatív ellátásban; veszteség és gyász a hospice munkában és „hospice ellátás a nővér szemével”. A kongresszust Kecskemét polgármestere és egyéb helyi képviselők nyitották meg és beszédet mondott Dr. Oberfrank Ferenc, az OEP Főigazgatója és Dr. Polcz Alaine is. A kongresszuson megtartott egyesületi közgyűlésen a külföldön dolgozó Szombati Zsolt helyett Kovács Dunai Andrásné választottuk meg a vezetőségbe.

2002. szeptember 17-én hangozott el a Palamentben Béki Gabriella „Hogyan tervezik fejleszteni a hospice szemléletű ellátási formát?” című interpellációja. Az interpellációra Dr. Kökény Mihály államtitkár válaszolt, aki többek között hangsúlyozta, hogy az egészségügy jövőjét is felrajzoló nemzeti fejlesztési terv keretei között minden régió fontosnak tartotta a krónikus ápolási osztályok, hospice-osztályok létrehozását. Az egészségügy fejlesztésében feladatnak tekintik a hiányzó szakmai láncszemeket kialakítását, egymáshoz illesztését, és közfinanszírozott, teljesítményfinanszírozott szolgáltatásként való beemelését az ellátás rendszerébe. Az államtitkár szerint „van tehát jövőkép”.

Októberben bensőséges keretek között ünnepeltük meg Polcz Alaine 80. születésnapját a Budapest Hospice Házban.

Ősztől új titkára és adminisztrátora van az Egyesületnek Pergel Rita diplomás ápoló személyében. Az egyesületi irodát – a sorozatos betörések miatt – átköltöttük egy biztonságosabb és barátságosabb helyiségbe egy emelettel feljebb (Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, 1091 Bp. Üllői út 49-51. II.14. 215-0938), ahol továbbra is várja munkatársunk a hospice iránt érdeklődők jelentkezését.

Dr. Hegedűs Katalin

⁴ Az Egyesület irodájában ingyenesen beszerezhető az érdeklődők számára.